

*Ж.Э. Коваль,**аспірант кафедры новай і навейшай гісторыі БДПУ***Палітыка адміністрацыі Б. Клінтана ў галіне адукацыі**

Стан сістэмы адукацыі заўсёды сур'эзна турбаваў амерыканцаў, паколькі займаў галоўнае месца ў «амерыканскай мары» аб сацыяльнай і эканамічнай свабодзе. Таму традыцыйна праблемам у галіне адукацыі надавалася шмат увагі як з боку ўлад, так і грамадства ў цэлым. Варта адзначыць, што рэфарміраванне адукацыі з'яўлялася механізмам для дасягнення эканамічнага росту, які звязвае ў адзінае палітыку, эканоміку, культуру і сацыяльнае жыццё. Гэта з'яўлялася падставай актыўна выкарыстоўваць праблему паляпшэння адукацыі ў перадвыбарных гонках. Не былі выключэннем і выбары 1992 г. Вядучыя партыі ЗША – рэспубліканская і дэмакратычная – ставілі праблему рэфарміравання сістэмы адукацыі сярод найбольш значных задач, паколькі яе змест аказваў значны ўплыў на меркаванні выбаршчыкаў. Так якія ж асноўныя напрамкі ўдасканалення сістэмы адукацыі, асабліва вышэйшай, былі прапанаваны ў 1990-х гг.? Які ўклад у гэту галіну ўнесла адміністрацыя Б.Клінтана?

Рэспубліканская партыя ў сваёй перадвыбарнай платформе падкрэслівала, што толькі краіна, якая зацікаўлена ў паспяховай адукацыі сваіх грамадзян, можа разлічваць на моцную канкуруючую эканоміку, яркую культуру і цвёрдае грамадзянскае жыццё. Прызнаўшы, што існуючая адукацыйная сістэма не дастаткова навучае, лідэр рэспубліканскай партыі Джордж Буш збіраўся правесці рэвалюцыю ў адукацыі, радыкальна змяніўшы саму сістэму адукацыі. Аднак, па меркаванні рэспубліканцаў, лідэрства дэмакратаў у Белым доме і Сенаце працягвала перашкаджаць радыкальным зменам, якія былі выкладзеныя ў стратэгіі «Амерыка 2000». (Адміністрацыя Буша паслала ў Кангрэс некалькі заканадаўчых прапаноў, якія і ўвасаблялі б гэтыя прынцыпы, але яны былі адхілены). Найважнейшай мэтай адукацыі была

пастаўлена даступнасць не толькі для сем'яў з высокім або сярэднім даходам, але і з нізкім. Рэспубліканскія лідэры амаль падвоілі фонды «Хед старт», прапанавалі знізіць працэнт, які выплачваецца па студэнцкіх пазыках [1].

Асноўным супернікам Буша быў кандыдат ад дэмакратаў Біл Клінтан. Выкладаючы сваю палітычную платформу, ён пазіцыяніраваў сябе як «цэнтрыста». Клінтан выказаў максімум энергіі, сумлення і акуратнасці ў зносінах з выбаршчыкамі. У сваіх праграмных заявах абяцаў павялічыць укладанні ў грамадскую інфраструктуру, у адукацыю, у «чалавечы капітал».

Дэмакратычная партыя ў сваёй перадвыбарнай платформе крытыкавала папярэднікаў у тым, што за апошнія 12 гадоў кіравання рэспубліканцаў кошт вышэйшай адукацыі ўзляцеў, а даход сярэдняга класа значна знізіўся. Вынікам з'явілася недасягальнасць вышэйшай адукацыі для мільёнаў амерыканцаў, таму яны прапанавалі змяніць правілы выдачы пазык па студэнцкіх праграмах. Дэмакраты абяцалі зрабіць каледж даступным для ўсіх, незалежна ад сямейнага прыбытку [2].

На ўсеагульным галасаванні Клінтан здолеў набраць толькі 43% галасоў і стаў так званым кандыдатам «меншасці», які не валодае безумоўным мандатам электарата (аж да пераабрання ў 1996 г.). Дж. Буш набраў 37,4% галасоў, а незалежны кандыдат Х. Рос Пера – 18,9 % [3]. Клінтан здолеў ў сваёй перадвыбарнай гонцы паказаць цесную ўзаемасувязь паміж удасканаленнем сістэмы адукацыі і аздараўленнем эканомікі. Гэта з'явілася адной са шматлікіх прычын, якія прывялі яго да перамогі на выбарах. У свой першы год прэзідэнцтва Клінтан паспрабаваў звярнуцца да мноства праблем. Гаспадар Авальнага кабінета лічыў, што аздараўленне эканомікі непарыўна звязана з мноствам іншых праблем, якія неабходна вырашаць, і ў прыватнасці, з удасканаленнем адукацыі. Яна з'яўляецца асноўным эканамічным рэсурсам краіны і патрабуе павелічэння дзяржаўных інвестыцый [4, с.127]. Палітыка ў гэтай сферы сфармулявана ім максімальна коратка і разам з тым вельмі ёміста:

«Каб амерыканская адукацыя да 2000 г. стала лепшай у свеце (мэта, абвешчаная Дж. Бушам-старэйшым у 1991 г.), нам неабходна, каб кожнае васьмігадовае дзіця ўмела чытаць, кожны дванаццацігадовы падлетак умеў карыстацца інтэрнэтам і меў да яго доступ, кожны васемнаццацігадовы мог вучыцца ў каледжы, а ў кожнага сталага былі магчымасці працягваць сваю адукацыю ўсё жыццё» [5].

Цэнтральным пунктам высілкаў амерыканскага ўрада было спачатку дамагчыся карэнных зрухаў у сістэме школьнай адукацыі. Таму новая адміністрацыя падтрымала прапановы стратэгіі Дж. Буша «Амерыка 2000», унёшы ў яе некаторыя змены, і прапанавала заканадаўчы пакет з 5 законаў у падтрымку сваёй платформы агульнаадукацыйнай рэформы. Прапануемыя законы ўтрымлівалі асновы сістэмнай, інтэграванай палітыкі і парадак дзянняў для правядзення рэформы адукацыі. Галоўная частка заканадаўчага пакета «Мэты 2000: Акт аб адукацыі ў Амерыцы» (Goals 2000: Educate America Act) быў прыняты ў 1994 г. [5], асноўнай мэтай якога было максімальнае выкарыстанне патэнцыялу школьнікаў. Усе шэсць першапачатковых мэт адукацыі, якія былі прапанаваны прэзідэнтам Дж. Бушам (старэйшым), былі цалкам інкарпараваны ў гэты Акт.

Закон арыентаваны, перш за ўсё, на падтрымку штатаў і мясцовых органаў улады, на якія і падае галоўная адказнасць за развіццё сярэдняй адукацыі. Ён, у прыватнасці, мяркуюе вылучэнне грантаў штатам і мясцовым органам улады для распрацоўкі стандартаў адукацыі і паляпшэння яго інфраструктуры. Калі ў першы год існавання закона аб'ём грантаў штатам склаў 90 млн. долараў, у другі год іх аб'ём дасягнуў ужо 274 млн. долараў [6, р. 211].

Сярод іншых заканадаўчых актаў, якія ўваходзілі ў пакет Б. Клінтана і былі прыняты ў 1994 г., можна адзначыць наступныя:

- Закон аб працаўладкаванні школьнікаў ад 1994 г. (School to Work Opportunities Act of 1994, Public Law 103 – 239), які з'яўляўся складовай часткай

рэформ рынку працы. Закон прадугледжаў стварэнне агульнаацыянальнай спецыяльнай сістэмы падтрымкі адукацыі для моладзі, у прыватнасці, навучэнцаў сярэдніх школ, каб павысіць канкурэнтаздольнасць выпускнікоў школ на рынку працы.

- Закон аб даследаваннях у галіне адукацыі, распрацоўках па распаўсюджванню і паляпшэнню інфармацыі ад 1994 г. (Educational Research, Development, Dissemination and Improvement Act of 1994, Part of Public Law 103 – 227) пацвярджае фінансаванне даследаванняў у галіне адукацыі і дзейнасці па распаўсюджванні інфармацыі, якія ажыццяўляюцца Упраўленнем даследаванняў у галіне адукацыі і ўдасканалення (Office of Education Research and Improvement OERI) Міністэрства адукацыі.

- Закон аб бяспецы знаходжання вучняў у школах ад 1994 г. (Safe Schools Act of 1994, Part of Public Law 103 – 227) упаўнаважыў мясцовыя адукацыйныя ўстановы, якія маюць сур'ёзныя злачынствы, здзяйсняць дзеянні па прадухіленні гвалту.

- Закон аб удасканаленні амерыканскіх школ (Improving America's School Act of 1994, Public Law 103 – 382) датычыцца пачатковай і сярэдняй адукацыі. Гэта праграма федэральнага ўрада, якая забяспечвае адукацыйную дапамогу дзецям, што знаходзяцца ў неспрыяльным становішчы; прафесійнае развіццё і тэхнічныя праграмы дапамогі; бяспечныя ўмовы знаходжання ў школах [7, с. 393].

Новы накірунак рэфарміравання адукацыі атрымаў назву «сістэмнае рэфарміраванне», або «рэформы, заснаваныя на стандартызацыі ў адукацыі» («standards-based reform»). Ён меркаваў ўвядзенне стандартаў, распрацоўку інструктыўных матэрыялаў, падрыхтоўку настаўнікаў. Рэформы павінны былі ісці па некалькіх асноўных накірунках: увядзенне стандартаў; увядзенне сістэмы адзіных тэстаў (справаздачнасць); павышэнне якасці выкладання; развіццё альтэрнатыўных чартарных школ; развіццё ваўчарных праграм;

развіццё праграм дашкольнай адукацыі [8, с. 10]. На рэформу «Мэты 2000 года» федэральным урадам з 1994 г. па 2001 г. было выдаткавана больш 2,6 млрд. долараў. Паводле ўведзеных заканадаўчых актаў да канца 2000 г. ужо 48 штатаў і акруга Калумбія карысталіся аднолькавымі стандартамі па ўзроўні ведаў матэматыкі і мовы [9, с. 96]. Абапіраючыся на гэтыя стандарты, праводзілася ацэнка працы ўсіх школ штатаў, якія публікавалі нацыянальныя справаздачныя карты на падставе гэтых стандартаў.

Пэўную эвалюцыю перажывала і вышэйшая школа ЗША. Тут, нягледзячы на значна больш высокі ўзровень развіцця і эфектыўнасці навучання ў параўнанні са школьнай адукацыяй, таксама мелася нямала нявырашаных праблем. Заставалася адносна нізкай якасць падрыхтоўкі ў шматлікіх ВНУ краіны, асабліва дзяржаўных. З аднаго боку, гэта больш за тысячу двухгадовых каледжаў, узровень навучання ў якіх быў невысокі. У іх навучалася каля 36 працэнтаў студэнтаў. З іншага боку – каля 50 лепшых універсітэтаў – эліта амерыканскай адукацыі, у якіх навучалася толькі каля 10 працэнтаў ад усіх студэнтаў. Узровень ведаў студэнтаў быў невысокі: 35-ыя з 41 у навучанні матэматыкі і 17-ыя з 41 у навуцы [10, с. 6]. Сур'ёзнай праблемай з'яўлялася даступнасць вышэйшай адукацыі па прычыне яе высокага кошту.

З 1980 па 1994 гг. выдаткі на навучанне, напрыклад, у дзяржаўным двухгадовым каледжы ўзраслі на 70%, а ў чатырохгадовым – на 86%; у той жа час памер максімальнай стыпендыі студэнтам з малазабяспечаных сем'яў скараціўся на 25% у рэальным вылічэнні. Хоць ахоп вышэйшай адукацыяй узрос як сярод белых маладых людзей, так і сярод прадстаўнікоў этнічных меншасцяў, разрыў у ступені гэтага ахопу прыкметна ўзрос у карысць белых. [6, с. 32, 187, 193]. Сярэднія гадавыя выдаткі студэнта, звязаныя са знаходжаннем у прыватным чатырохгадовым каледжы, у 1995 г. дасягалі 21 тыс. долараў. Яшчэ ў 1985 г. яны былі амаль удвая ніжэй (10,2 тыс. дол.) [11, с. 173].

Сітуацыя абвастрылася і тым, што ў пачатку 1990-х гг. федэральны ўрад у сувязі з дэфіцытам бюджэта абмежаваў свой ўдзел ў разгортванні універсітэцкіх даследаванняў. Цяжар фінансавання апошніх быў перакладзены на бюджэты штатаў і мясцовы бізнэс, якія, у адрозненне ад федэраляў, запатрабавалі большага ўдзелу універсітэтаў у развіцці рэгіянальнай эканомікі і рашэнні практычных задач, з якімі яны сутыкаюцца. У палітычных кругах ЗША фарміравалася ўстойлівае меркаванне аб тым, што універсітэты ўяўляюць недавыкарыстаны рэсурс амерыканскай эканомікі ў барацьбе за эканамічны рост і сусветныя рынкі [12, с. 11].

У 1992 г. у ЗША налічвалася 3638 устаноў вышэйшай адукацыі; з іх больш за 1500 з'яўляліся дзяржаўнымі і больш за 2000 – прыватнымі. Яны ўяўлялі сабою вельмі шырокі спектр чатырохгадовых універсітэтаў (2169) і двухгадовых каледжаў (1469), якія прыкметна адрозніваліся як па якасці адукацыі, так і па задачах, якія перад імі стаялі. Кантынгент студэнтаў складаў звыш 14 млн. чалавек, з іх амаль 9 млн. навучаліся ў чатырохгадовых універсітэтах [13, с. 195].

Навіна аб тым, што Б. Клінтан стаў прэзідэнтам, большасць службоўцаў універсітэтаў прынялі з хваляваннем. На працягу 12 гадоў Рэспубліканскага кантролю Белага дома, яны вынеслі незлічоныя прапановы аб скарачэнні бюджэту і вялікую колькасць рэзкіх ідэалагічных нападаў. Нарэшце, яны адчулі, што ў іх будзе рэальны «прэзідэнт адукацыі», бо Б. Клінтан прапанаваў далёка ідучыя рэформы адукацыі яшчэ быўшы губернатарам Арканзаса. Аднак шматлікія з іх адчувалі здраду на працягу яго першых двух гадоў пры выкананні службовых абавязкаў. Многія з яго поспехаў у галіне адукацыі з'явіліся ў выніку аднаго з яго горшых палітычных паражэнняў: рэспубліканскае паглыннанне Кангрэса на выбарах у лістападзе 1994 г. Пасля двух гадоў працы з Дэмакратычным Кангрэсам прэзідэнт Клінтан падняў максімальны грант Pell Grant толькі на 40 долараў да 2340, а некаторым праграмам студэнцкай дапамогі

ўвогуле не выдзяліў новых сродкаў. І ў той жа час як ён выяўляў падтрымку «пазітыўным дзеянням», прэзідэнт прымусяў чакаць лідэраў каледжа больш за год перш, чым адмяніць забарону адміністрацыі Буша на стыпендыі для прадстаўнікоў этнічных меншасцяў.

У палітыцы адукацыі вялікая частка дэбатаў падчас адміністрацыі Клінтана была аб прыярытэтах. У сувязі з дэфіцытам бюджэту ў памеры 300 млрд. долараў, у сваёй першай прапанове прэзідэнт Клінтан заклікаў да скарачэння некаторых праграм студэнцкай дапамогі і да вяртання максімальнага гранта Pell Grant на ўзровень 1992 г. (2 300 долараў). У той жа час, прэзідэнт прасіў 7.4 млрд. долараў чатыры гады запар на новую праграму AmeriCorps, якая падавала студэнтам гранты на каледж у абмен на адзін або два гады сацыяльнага забеспячэння. (У 1993 г. прэзідэнт Біл Клінтан падпісаў акт аб стварэнні Карпарацыі па нацыянальнай і муніцыпальнай службе, каб рэалізаваць поўны спектр нацыянальных праграм грамадскіх прац пад эгідай адной цэнтральнай арганізацыі для задавальнення найважнейшых запатрабаванняў краіны ў галіне адукацыі, грамадскай бяспекі, аховы здароўя і навакольнага асяроддзя. Папярэднікам праграмы AmeriCorps была VISTA («Добраахвотнікі на службе Амерыцы»), створаная ў 1965 г. ў рамках пачатай прэзідэнтам Лінданам Джонсанам «вайны з беднатой».)

Калі рэспубліканцы ў Кангрэсе ўзброіліся «Кантрактам з Амерыкай» («Contract with America»), які ўступіў у сілу ў студзені 1995 г., лідэры каледжа меркавалі, што ўсё толькі пагоршыцца. Рэспубліканцы пагражалі скараціць бюджэтныя асігнаванні праграм студэнцкай дапамогі і зачыніць Нацыянальны фонд мастацтва і гуманітарных навук. Акрамя таго, яны ўводзілі заканадаўства, якое рабіла пазыку на навучанне даражэйшай і руйнавала федэральныя праграмы кампенсцыйнай дыскрымінацыі («пазітыўных дзеянняў»). У выніку Клінтан быў вымушаны сканцэнтравацца на адукацыі. Ён пагадзіўся з рэспубліканцамі ў важнасці балансавання бюджэту пры скарачэнні праграм

адукцыі, вызначаючы найбольш важныя для каледжаў. І ён стаяў убаку ад «пазітыўных дзеянняў» на працягу самых халодных момантаў для расава-прывілеяванай палітыкі. Хоць прадстаўнікі адміністрацыі Клінтана настойліва падтрымалі выкарыстанне расавай перавагі ў вышэйшай адукацыі, але федэральныя суды, дзяржаўныя праўленні і дзяржаўныя рэферэндумы прывялі да зваротнай рэакцыі «пазітыўных дзеянняў» у іх гісторыі [14, с. 30].

У 1995 г. адміністрацыя пагадзілася з патрабаваннямі рэспубліканскіх заканадаўцаў дазволіць дзвюм праграмам пазыкі (праграма гаранцір-пазыкі і прамога падавання) суіснаваць і канкурыраваць. Праграма прамога падавання пазыкі давала грашовыя сродкі непасрэдна студэнтам праз іх каледжы, ухіляючы ролю банкаў і агенцтваў студэнцкай гарантыі па пазыках. Канкурэнцыя рэзка палепшыла паслугі для студэнтаў і каледжаў, паколькі банкі і агенцтвы гарантыі па пазыках скарацілі платы і спрасцілі пастаўку грашовых сродка грашовыя сродкаў у надзеі на скасаванне прамой пазыкі.

У 1996 г. грамадскасць далучылася да прэзідэнта, перавыбіраючы Клінтана на другі тэрмін і пазбаўляючы рэспубліканцаў месцаў у Палаце прадстаўнікоў. Незадаволеныя вынікамі выбараў, рэспубліканскія заканадаўцы змянілі сваю палітыку. І замест таго, каб весці барацьбу з прапановамі Клінтана аб студэнцкай дапамозе, рэспубліканцы цяпер імкнуліся пераўзысці яго. Кангрэс у год выбараў галасаваў, каб павялічыць максімальнае выдзяленне Pell Grant ад 2300 да 2700 долараў.

Як сказаў К. Барбор (Corye Barbour, заканадаўчы дырэктар Студэнцкай Асацыяцыі Злучаных Штатаў) «прэзідэнт Клінтан дапамог зрабіць вышэйшую адукацыю двухпартыйнай праблемай, і гэтая фундаментальная змена палепшыла становішча для ўсіх» [14, с. 27 – 28].

Самая вялікая турбота аб прыярытэтах Клінтана паўстала ў 1997 г., калі ён прапанаваў сваё самае істотнае, звязанае з каледжам заканадаўства. Каб ураўнаважыць федэральны бюджэт, прэзідэнт упэўніў рэспубліканскіх лідэраў

Кангрэса ўключыць прыблізна 35 млрд. долараў (больш за пяць гадоў) на падатковыя скідкі за навучанне. У ліпені 1997 г. Клінтан падпісвае закон аб збалансаваным бюджэце, усталёўваючы стыпендыю «Норе» 1500 долараў у год, каб зрабіць двухгадовы каледж такім жа ўніверсальным, як адукацыя сярэдняй школы. А ў лістападзе пасля барацьбы паміж рэспубліканскімі лідэрамі і прэзідэнтам, Кангрэс ухваляе асігнаванне на фінансавы 1998 г., які паднімае максімальны Pell Grant на яго самы высокі ўзровень [14, с. 31].

Некаторыя фінансавыя кансерватары крытыкавалі абяцанне зрабіць двухгадовы каледж ўніверсальным для ўсіх і падатковыя скідкі на навучанне, якія забяспечвалі да 1500 долараў штогод, а гэта пашырала дапамогу толькі студэнтам сярэдняга дахода. Лібералы таксама сцвярджалі, што падатковых скідак не дастаткова, каб павялічыць доступ у каледжы для студэнтаў з сям'яў з нізкім даходам, таму прэзідэнт Клінтан павінен быў засяродзіцца на тым, каб атрымаць больш грошай на гранты для малазабяспечаных студэнтаў.

У лютым 1998 г., упершыню, Б. Клінтан прапанаваў істотныя павелічэнні выдаткаў на біямедыцынскія і іншыя праграмы даследавання, прадугледжваючы іх у бюджэце [14, с. 31]. Трэба сказаць, што Кангрэс падтрымліваў прапановы Клінтана на павелічэнне выдаткаў на навуку амаль кожны год яго прэзідэнцтва. А ў кастрычніку з мэтай працягу дзеяння закона «Аб вышэйшай адукацыі», які быў сфарміраваны галоўным чынам рэспубліканскімі заканадаўцамі, Кангрэс пацвярджае адну істотную праграму (Gear Up), прапанаваную Белым домам, якая давала гранты каледжам для развіцця супрацоўніцтва з сярэднімі школамі, каб заахвоціць пражываючых у нястачы студэнтаў паступаць у інстытут.

Такім чынам, дзяржава садзейнічала далейшаму развіццю вышэйшай адукацыі ў краіне. Была пастаўленая амбіцёзная задача – зрабіць ужо ў пачатку XXI ст. вышэйшую адукацыю ў ЗША гэтак жа даступнай, як і сярэдняю, зрабіць два гады каледжа гэтак жа ўніверсальнымі праз чатыры гады, як адукацыя сярэдняй школы [15, с. 18]. Для рэалізацыі гэтай задачы ў 90-

я гг. быў прыняты цэлы шэраг заканадаўчых актаў і дзяржаўных праграм. Так, уведзены розныя падатковыя льготы і вызваленні ад выплаты падаткаў падчас вучобы ва універсітэтах і каледжах, у 1999 г. да 5 млн. чалавек пашырана кола тых, хто атрымаў гранты на навучанне ў ВНУ [6, с. 4].

Развіццё адукацыі ў ЗША у апошнія гады прэзідэнцтва Клінтана вельмі пазітыўна адбілася на эканамічным развіцці краіны. У ліку новых ініцыятыў дзяржавы – прыняты ў 1998 г. закон «Аб інвестыцыях у працоўную сілу» (Workforce Investment Act of 1998, Public Law 105 – 277), які дае магчымасць працаўнікам кантраляваць дзяржаўныя праграмы ў галіне падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі кадраў [16, с. 533]. Закон уступіў у сілу ў чэрвені 2000 г., паводле якога былі прадугледжаны меры па павышэнні дапамогі ў атрыманні адукацыі, практычных навыкаў, у працаўладкаванні, у забеспячэнні грамадзян неабходнай інфармацыяй для лепшай арыентацыі на рынку працы і выбары найбольш прыдатнага курсу прафесійнай падрыхтоўкі [17, с. 22].

Прэзідэнт Клінтан, падпісваючы 7 жніўня закон «Аб інвестыцыях у працоўную сілу», ахарактарызаваў яго як «вянчаючы каштоўны камень», які павялічыць нацыянальную канкурэнтную перавагу, дапамагаючы мільёнам людзей атрымаць адукацыю. Новы закон аб'яднаў больш за 60 федэральных праграм і заклікаў да навучання, перш за ўсё праз індывідуальныя ваўчары, каб спрасціць «блытаніну праграм навучання ... у сістэму разумнага сэнсу» [18, с. 6].

Яшчэ адна важная ініцыятыва – прыняты ў 1997 г. «Закон аб падатковых скідках на крэдыт» (The Taxpayer Relief Act of 1997, Public Law 105 – 17) на адукацыйныя мэты для дорослага насельніцтва і студэнтаў. Ён распаўсюджваецца як на сталае насельніцтва, якое мае намер павысіць сваю кваліфікацыю, так і на студэнтаў. Паводле гэтага закона падатковая скідка ў памеры 20% падаецца на першыя 5 тыс. долараў сямейных выдаткаў на

адукацыю на перыяд да 2002 г., а ў наступны перыяд – на выдаткі ў памеры 10 тыс. долараў [7, с. 394].

Адміністрацыя Б. Клінтана адыграла важную ролю ў развіцці сістэмы адукацыі. Аднак да праблем вышэйшай школы звярнуліся з належнай увагай толькі ў другім тэрміне знаходжання прэзідэнта, калі быў пераадолены дэфіцыт бюджэту. Адукацыя і доступ да вышэйшай адукацыі стаў двухпартыйным нацыянальным прыярытэтам. На працягу 7 гадоў была падвоена дапамога каледжам, у выніку павелічэння гранта Pell Grant (больш чым на 50 працэнтаў), змены праграмы прамой студэнцкай пазыкі і ўсталявання стыпендыі «Норэ». Падахвачаныя канкурэнцыяй, банкі і студэнцкія агенцтвы гарантыі па пазыках былі вымушаны паменшыць кошт паслуг і палепшыць іх. Хоць некаторыя з асноўных праграм студэнцкай дапамогі атрымалі істотныя павелічэнні бюджэту падчас адміністрацыі Клінтана, большасць экспертаў у дадзенай галіне згаджаюцца, што бюджэты не раслі дастаткова, каб павысіць шансы студэнтаў з малазабяспечаных сем'яў. Новыя падатковыя скідкі і рост у галінах прамысловасці, заснаваных на ведах, прывялі да росту колькасці студэнтаў і прыбытку ад навучання ў шматлікіх установах. Была пашырана даследчая праца універсітэтаў. Б. Клінтан ухваліў федэральнае фінансаванне медыцынскага даследавання, якое ўключае эмбрыянальную тканіну і ствалавыя клеткі. Усе гэтыя меры сведчаць аб імкненні амерыканскай дзяржавы і далей узмацняць ролю і значэнне адукацыі ў эканоміцы краіны, аб усведамленні яго прыярытэтнага значэння для грамадскага развіцця.

Література

1. Woolley, J.T. Republican Party Platform of 1992 / J.T. Woolley, G. Peters // The American Presidency Project [Electronic resource]. – Santa Barbara, CA. –Mode of access: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=25847>. – Date of access: 16.03.2010.
2. Woolley, J.T. Democratic Party Platform of 1992 / J.T. Woolley, G. Peters // The American Presidency Project [Electronic resource]. – Santa Barbara, CA. –Mode of access: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=29610>. – Date of access: 16.03.2010.
3. Woolley, J.T. Election of 1992 / J.T. Woolley, G. Peters // The American Presidency Project [Electronic resource]. – Santa Barbara, CA. –Mode of access : <http://www.presidency.ucsb.edu/showelection.php?year=1992>. – Date of access : 16.03.2010.
4. Шаврук, С. В. Стратегия образовательной политики [из опыта США] / С.В. Шаврук // Ракурс. Управление: теория, практика, поиск. – 1993. – №2(5). – С.123 – 132.
5. Goals 2000: Educate America Act. [Electronic resource]. – U.S. Metric Association (USMA), 2002. – Mode of access : <http://lamar.colostate.edu/~hillger/laws/goals-2000.html>. – Data of access : 16.03.2010.
6. Economic Report of the President: 1997, Washington: Government Printing Office, 1997.
7. U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics (NCES), Digest of Education: 1999. – Washington: Government Printing Office, 1999.
8. Hurst, D. Overview and Inventory of State Education Reforms: 1990 to 2000 / D. Hurst, A. Tan, A. Meek, J. Sellers. – National Center for Education Statistics, 2003. – 120 p.

9. Каверина, Э.Ю. Приоритеты политики США в области образования / Э.Ю. Каверина // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2002. – №5. – С.90 – 103.
10. Clinton Education Department retreats, slightly, on new math // Human Events. – 1996. – Vol. 52, №46. – P. 6.
11. U.S. Census Bureau, Statistical Abstract of the United States: 2001. – Washington: Government Printing Office, 2001.
12. Кочетков, Г.Б. США: новая роль университетов в экономике основанной на знаниях / Г.Б. Кочетков // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2007. – №7. – С.3 – 20.
13. U.S. Census Bureau, Statistical Abstract of the United States: 1999. – Washington: Government Printing Office, 1999.
14. Brainard, J. The Clinton Legacy in Higher Education / J. Brainard, S. Burd, B. Gose, V. Kierman // Chronicle of Higher Education. – 2000. – Vol. 47, №16. – P. 27 – 31.
15. Clinton, B. Clinton: We're on the right track / B. Clinton // Christian Science Monitor. – 1996. – 3 Oct. – P. 18.
16. U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics (NCES), Digest of Education: 2008. – Washington: Government Printing Office, 2008.
17. Лебедева, Л.Ф. Государственная политика социальной защиты населения в США / Л.Ф. Лебедева // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2005. – №2. – С.17 – 32.
18. Hettinger, J. Clinton signs job training/adult education bill / J. Hettinger // Techniques: Making Education and Career Connections. – 1998. – Vol. 73, №7. – P. 6.

Summary

The article focuses on the educational reform during the administration of U.S. president Bill Clinton. Definition of the fundamental differences in education policy between Clinton's administration and the Republicans on Capitol Hill; Middle Class Bill of Rights; Clinton's education record as a governor. Particular focus is given to the U.S. Higher Education Acts of 1994-2000, the creation of the Hope Scholarship, AmeriCorps and Lifetime Learning Credits. Examines the proposal of President Bill Clinton to make higher education more affordable and to increase enrollment by giving tax breaks, tuition grants and scholarships. Assessment of the goals and objectives of education.

УДК 973.092.9:37

Аналізуецца дзейнасць адміністрацыі Б. Клінтана ў галіне адукацыі. Выяўлены асноўныя напрамкі ў вырашэнні праблем, з якімі сутыкнулася сярэдняя школа. Асаблівая ўвага надаецца становішчу вышэйшай школы, вызначаны яе асноўныя недахопы. Даецца ўсебаковы аналіз як станоўчых, так і адмоўных бакоў працэсу рэфарміравання вышэйшай адукацыі. Раскрываецца роля палітычных партый і ўтварэння двухпартыйнасці. Акцэнтуюцца ўвага ў сферы вышэйшай адукацыі.

Бібліягр. – 18 назваў.